IHMISSAALISTAJAT

IHMISSAALISTAJAT:

ajatuksia ja kirjoituksia

Kyösti Waris

Tekijä
Kyösti Waris

Teksti, ulkoasu ja taitto:
Tekijä

Toteutus:
Tekijä

Omakustanne, Tampere 2016

ISBN 978-952-93-6818-1

Digitaalisesti allekirjoitettu:

Ihmiselle

Kun ihminen huomaa tehneensä väärin ja haittaa toisille, hän katuu tekojaan. Hän haluaa korjata virheensä ja aiheuttamansa vahingon sekä kehittyä ihmisenä. Robotilla ei ole tällaista ymmärrystä. Se jatkaa toimintaansa, tuhoamista ja oman edun hillitöntä tavoittelua, kunnes sen on pakko lopettaa.

Tekijä

Sisällys

Lukijalle

Olen koonnut tähän kirjaseen kirjoituksiani vuosilta 2012 ja 2015. Kirjoitukset on julkaistu aiemmin nettisivuillani. Osa niistä, lähinnä vuonna 2015 kirjoitetut, on julkaistu myös paikallisessa kaupunkilehdessä (Tamperelainen). Kirjoitusten päivämäärät viittaavat lähinnä nettijulkaisuihin. Kirjoitukset on koottu aikajärjestyksessä uusimmasta vanhimpaan.

Kirjoituksissani otan kantaa paitsi ajankohtaisiin aiheisiin myös filosofisiin kysymyksiin, jotka koskevat ihmistä, yhteiskuntaa ja elämää. Näkemykseni perustuvat elämäni aikana omaksumiini tietoihin ja taitoihin.

Ajatuksenani on ollut hyödyntää sitä oppia ja elämänkokemusta, jota olen saanut vuosien varrella. Toiveenani on, että kirjoituksissa esitetyt näkökohdat voisivat tarjota lukijalle ajattelun aineksia ja auttaa häntä hahmottamaan omaa elämäänsä niin, että siitä on hänelle apua.

Parhaaseen tulokseen lukija pääsee varmasti niin, että hän muodostaa asioista oman henkilökohtaisen näkemyksensä ja jatkaa ajattelua kaikissa elämänsä vaiheissa.

Toivon, että tämä kirjoitukseni auttaa osaltaan rakentamaan parempaa maailmaa tuleville sukupolville.

Julkaisun ajankohta sattuu vuodelle, jolloin täytän 70 vuotta.

Ystävänpäivänä 14. helmikuuta 2016

Tekijä

Ihmiset robottien puristuksessa

27.11.2015

Tietotekniikan kehittyminen on tehnyt mahdolliseksi valmistaa koneita, jotka muistuttavat ihmistä yhä enemmän eli ihmisrobotteja. Tavoitteena on kehittää näitä koneita yhä paremmiksi, niin että ihminen voitaisiin korvata roboteilla useammin myös palveluammateissa. Tämä on haasteellista, sillä *ihminen* ja *kone* eroavat toisistaan. Kone on huono ihmisen korvike.

Koneelle on tunnusomaista käskyjen mukainen mekaaninen, toistuva toiminta. Sen monimutkaisemmatkin toiminnot perustuvat aina ennalta ohjelmoituihin komentoihin, tietokoneohjelmiin.

Kone ei ajattele eikä toimi itsenäisesti. Sillä ei ole tunteita, eläytymiskykyä eikä myönteistä, toisista välittävää sosiaalisuutta, jotka ovat terveelle ihmiselle ominaisia piirteitä.

Robottien kehittyessä on pelätty, että ne ottavat lopulta kokonaan vallan ihmisiltä. Entä jos näin onkin jo tapahtunut? Ajoittain kyllä. Aina silloin, kun robottien toiminta on rajoittanut ihmisen perusoikeuksia ja tuhonnut elämää.

Mekaaniset ihmisrobotit eivät ole saaneet aikaan tällaista, sillä ne ovat siihen vielä liian alkeellisia. Sen sijaan konetta muistuttavat ihmiset, *biologiset ihmisrobotit*, ovat saaneet paljon tuhoa aikaan. Heitä kutsutaan tässä lyhyesti roboteiksi.

Robotti on aidosti epäsosiaalinen

Biologisella robotilla on tunteita toisin kuin mekaanisilla roboteilla eli koneilla. Hänen tunteensa ovat kuitenkin itsekeskeisiä, vihamielisiä ja aineellisiin asioihin kiintyneitä.

Epäsosiaalisuus ilmenee hillittömänä oman edun, rahan ja vallan tavoitteluna. Itsekeskeisyydessään ja kaavamaisessa toiminnassaan robotti on valmis tuhoamaan paitsi toisia robot-

teja myös *ihmisiä* ilman että se vaivaa häntä millään tavoin.

Hän toistaa konemaisesti itseään ja pyrkii tekemään ihmisistä kaltaisiaan tarvittaessa väkivaltaakin käyttäen. Robotti mieltää ihmiset esineiksi, joita voi omistaa, käyttää hyväksi, tuhlata ja tuhota miten haluaa.

Johtavassa asemassa oleva *robotti* kykenee yleensä ajattelemaan ja tekemään päätelmiä paljon *konetta* ja joskus *ihmistäkin* paremmin. Erona ihmiseen on se, että hänen ajattelunsa on pääosin kylmän rationaalista. Myötätunto toisia kohtaan ei kuulu siihen.

Robotti ei kykene uutta luovaan ajatteluun ihmisen tavoin. Alemman tasoiset robotit eivät ajattele eivätkä ehkä kykenekään ajattelemaan itsenäisesti. He toteuttavat johtavan robotin käskyjä.

Ulkonäkö pettää, toiminta paljastaa

Robottia on yhtä vaikea erottaa ihmisten joukosta kuin kaurapellossa kasvavaa hukkakauraa kauran seasta.

Hukkakaura on rikkakasvi, joka muistuttaa erittäin paljon kauraa. Ero näiden kahden välillä on se, että hukkakauran tähkässä ei ole jyviä ja se kasvaa kauraa pidemmäksi. Pituuskasvu johtunee siitä, että kasvi ei ole kuluttanut voimiaan jyvien tuottamiseen. Tosin hukkakaurallakin on jyvää kevyempiä siemeniä, joita se levittää tehokkaasti peltoon.

Joskus ilme voi paljastaa robotin. Jatkuvasti samana pysyvä vihamielinen ilme henkilön kasvoilla voi ilmiantaa robotin. Tämä ei kuitenkaan ole luotettava tunnusmerkki.

Ero ihmisen ja robotin välillä korostuu silloin, kun kysymys on itsemääräämisvapaudesta, ihmisen oikeudesta itsenäiseen ajatteluun, tunteisiin, mielipiteisiin, toimintaan ja elämään.

Eron voi huomata myös tilanteissa, jotka koskevat robotin omistuksia ja valtapoliittisia etuja. Jos nämä ovat vähänkään uhattuina, hänen tunne-elämänsä menee sekaisin. Silloin hän on valmis käyttämään väkivaltaa ja tarvittaessa jopa tappamaan.

Tunnistamista vaikeuttaa myös se, että robotti tietää hyvin, miten hänen tulee käyttäytyä luodakseen vaikutelman mukavasta, sosiaalisesta ja kaikkien kanssa toimeentulevasta henkilöstä. Hän osaa peittää sen, että häneltä tosiasiassa puuttuu aito eläytymiskyky, kyky toisista välittämiseen ja kyky aitoon vuorovaikutukseen.

Robotteja voi ihmisen tavoin olla missä vain pukeutuneena asemansa ja tilanteen mukaisesti ja käyttäytyen asianmukaisesti.

Heitä voi kohdata mitä erilaisimmissa tilanteissa ja työyhteisöjen tasoilla – sekä johtavassa asemassa että työntekijöinä ja toimihenkilöinä. Heitä voi olla kaikissa ammattiryhmissä.

Erityisesti heihin voi törmätä tiukan kaavamaisesti johdetuissa aatteellisissa ryhmissä ja organisaatioissa. Tällaisia ovat mm. uskonnolliset ja poliittiset ryhmittymät, byrokraattisesti johdetut virastot ja sotilasorganisaatiot.

Robotin tunnistaa usein vasta silloin, kun hänen kanssaan joutuu lähemmin tekemisiin. Kun ihminen kohtaa robotin, tämän kylmä, ahne, mekaaninen, ihmisiä ja elämää tuhoava luonne paljastuu hänelle hänen suureksi hämmästykseen ja kauhukseen. Tällaisessa tilanteessa hän voi kauhistuneena huudahtaa itsekseen: ”Ei voi olla totta, voiko tällaista olla!?”

Kokemus on usein niin uskomaton, että hän koettaa selittää kaikki parhain päin ja ajatella, että on arvioinut toista väärin. Kannattaa kuitenkin luottaa omaan arvioon ja pysyä robotista etäämpänä oman turvallisuuden ja terveyden vuoksi.

Vuorovaikutus robotin kanssa vahingoittaa ihmisen herkkää tunne-elämää. Joskus jopa niin,

että hän joutuu turvautumaan mielenterveyden asiantuntijoiden apuun.

Mielenterveyden häiriöitä kuvaavat diagnoosithan koskevat valtaosin ihmisen tunne-elämää. Robotit sen sijaan kulkevat usein perusteettomasti terveen kirjoissa, koska ne käyttäytyvät järjestäytyneesti. Tämä johtuu siitä, että niiden tunne-elämä ja eläytymiskyky ovat rajoittuneita, eivätkä ne siksi ole yhtä haavoittuvia kuin ihmiset.

Aina kun robotit ovat päässeet valtaan, jälki on ollut tuhoisaa. Tuoreessa muistissa ovat mm. maailmansotien kauhut ja tuhot, joita esimerkiksi natsien johtajarobotit robottiarmeijoineen saivat aikaan. Tällaisia konflikteja esiintyy nykyäänkin eri puolilla maailmaa. Terroristitkin ovat aina robotteja.

Robottijohtajat pakottavat ihmisiä yhä häikäilemättömästi roboteiksi. Ne voivat vaatia säälimättömästi ihmisiä uhraamaan itsensä viimeiseen yksilöön vetoamalla kansallisiin, yhteisölli-

siin tai uskonnollisiin velvollisuuksiin ja aatteisiin. Näin ne puuttuvat ihmisen perusoikeuteen saada elää.

Robottien pyrkimykset valta-asemaan heikentävät ihmiskunnan selviytymismahdollisuuksia. Siksi on tärkeää tehdä niiden toiminta tyhjäksi jo ennakolta. Ihmisten on asetettava roboteille rajat, koska ne eivät luonteestaan johtuen pysty siihen itse.

Eri lajeja vai kehityksen tulos?

Koska samoissa olosuhteissa näyttää elävän rinnakkain sekä robotteja että ihmisiä, kyse voi olla jopa kahdesta eri ihmislajista. Näistä toinen, *ihminen* (Homo sapiens), on *robottia* (homo roboticus, kirj. käyttämä ilmaus) kehittyneempi sekä sosiaalisilta että emotionaalisilta taidoiltaan. Robottia voidaankin verrata neandertalinihmiseen.

Neandertalinihmisen arvellaan kuolleen sukupuuttoon. Ehkä tämän aiheuttivat eläminen

suppeissa ryhmissä, eristäytyneisyys ja epäsosiaalisuus. Viimeksi mainittu ilmeni mm. oman lajin jäsenten surmaamisena ja syömisenä, kannibalismina.

Risteytymistä nykyihmisen kanssa arvellaan tapahtuneen jonkin verran. Voi olla, että näiden ihmisten geenit vaikuttavat edelleen joissakin yksilöissä.

Jos näin on, on todennäköistä, että myös tämä ihmisiä tuhoava homo roboticus tulee katoamaan elämän kovassa selviytymistaistelussa kantaisiensä tavoin. Siinä pärjäävät vain aidosti yhteistyökykyiset ja sosiaaliset ihmiset.

Voidaan myös pohtia, millaisissa olosuhteissa ihminen voi taantua toisia ihmisiä ja elämää tuhoavaksi robotiksi? Taantumista voivat selittää mm. altistuminen johtavien robottien vaikutusvallalle ja ryhmän vahvistava vaikutus.

Myös lapsuudessa koettu hellyyden ja huolenpidon puute ja väkivalta voivat altistaa ihmisen

sellaiselle kehitykselle, joka johtaa robotisoitumiseen. Tällainen tekijä voi olla myös olosuhteista johtuva stressi.

Toisaalta voidaan kysyä, voiko ihmisrobotti kehittyä ihmisen kaltaiseksi ja jos voi, niin millaisissa olosuhteissa tämä voi tapahtua? Ja edelleen, jos muutosta tapahtuu, miten se voidaan luotettavasti todeta? Kehittyminen ylemmälle tasolle voi kuitenkin olla monille vaikeaa ilman ulkoista apua ellei jopa mahdotonta.

Suomi lännen valtapolitiikan pelinappulana

1.10.2015

Ruotsin keskustapuolue on päättänyt kannattaa Ruotsin jäsenyyttä Natossa ja sitä, että Ruotsi hakee jäsenyyttä yhdessä Suomen kanssa. Tuntuupas kovin helpolta ratkaisulta. Ilmeisesti päättäjillä on vielä mielessään Ruotsin suurvalta-ajat, jolloin Suomi kuului osana Ruotsiin ja jolloin Suomea oli helppo hallita.

Ajat vain ovat muuttuneet eikä Ruotsikaan voi enää kokea entisenlaista suuruuden hurmaa, kovin pieneksi kun on kutistunut. Pienetkin maat Ruotsin tavoin voivat kyllä kokea suuruuden taikaa osana sotilasliittoja.

Ruotsi on aina käyttänyt Suomea hyväkseen ulkopoliittisissa valtapyrkimyksissään ja taloudellisen hyvinvointinsa rakentamisessa. Ruotsista on lähdetty sotaan milloin mihinkin suuntaan ja varsin usein itään päin. Onhan Ruotsi

pitänyt aina Venäjää perivihollisenaan ja esteenä laajentumiselleen tuohon ilmansuuntaan.

Ruotsin kuninkaat ovatkin kiertäneet Suomessa ahkerasti värväämässä sotaväkeä idän sodilleen. Tämä poliittinen suuntaus Ruotsissa on kestänyt vuosisatoja ja näyttää jatkuvan edelleen. Suomen kun pitäisi olla nytkin heidän kanssaan yhteisessä rintamassa idän vihollista päin. Eikä vain Ruotsin kanssa, sillä esimerkiksi Hollanti on toivonut Suomen puolustavan itseään ja koko Eurooppaa. Naurettavaa kyllä.

Muistan, kun entinen opettajani, kenttärovasti Niilo Kinos, kouluajoiltani yli 50 vuoden takaa sanoi kerran, että Suomi on aina ollut Ruotsin ja lännen verinen kilpi itää vastaan ja tulee sitä aina olemaan. Ehkä hän tarkoitti, että Ruotsi on käyttänyt ja käyttää jatkuvasti Suomea kilpenään taistellessaan todellisia tai kuviteltuja idän uhkia vastaan ja turvatakseen omat etunsa.

Ruotsi näyttää politiikassaan nojautuvan Kiinan perustajan Mao Tse-tungin oppeihin politiikan

perusteista: *Poliittinen valta kasvaa kiväärin piipusta*. Väkivalta, totta, toisten ihmisten yli vaikuttaminen, löytyy kaiken politiikan ytimestä, vaikka sitä koetetaan peitellä ihmisiltä. Nyt se vain näyttää saavan jälleen ilmiasun muotoja.

Mielestäni Suomen kannattaa lähteä nykyisestä todellisesta tilannearviosta ja omista kansallisista eduistaan. Henkilökohtaisesti en tue Suomen Nato-jäsenyyttä. Rauha kun ei kasva kiväärin eikä isonkaan tykin piipusta tai ohjussiilosta. Sotilasliitot eivät takaa rauhaa olivatpa kuinka vahvoja tahansa.

Suomella ei ole varaa uhrata kansalaisiaan poliittisten jengien välisten kahinoiden synnyttämissä turhissa sodissa. Riittää, kun se varjelee väestöään ja koettaa diplomaattisin keinoin ylläpitää rauhaa kaikkien naapureidensa kanssa.

Hyvää diplomatiaa ei ole se, että muistuttaa naapureitaan koko ajan heidän virheistään. Kohtalon oppeihin verisestä kilvestä ei kannata uskoa. Tämä kohtalo voidaan välttää ajattele-

malla itsenäisesti ja uusilla toimilla. Se on hyvää selviytymisstrategiaa ja sen voi jopa Ruotsikin ja koko Eurooppa huomata hyödylliseksi.

Sisällys

Sodat raunioittavat ihmiskuntaa

23.9.2015

Ihmiskunnan suurimpia haasteita elossa pysymiselle ovat turvattomuus ja köyhyys. Vuosituhansia jatkuneet sodat ovat raunioittaneet väestön geneettistä ja psykososiaalista rakennetta siinä määrin, että on todella syytä olla huolissaan ihmiskunnan kyvystä pysyä ylipäätään elossa. Taloudellista menestystä ja vaikutusvaltaa on haettu sotimalla ja uhraamalla pakolla aina paras väestön osa.

Tämän ”rodunjalostuksen” seurauksena on jäljelle jäänyt yhä kyvyttömämpi ja avuttomampi väestön osa. Sellainen, joka ei tunnista kunnolla edes omaa sukupuoltaan ja jolle jokapäiväiseen elämäänkin liittyvien asioiden ymmärtäminen tuottaa suuria vaikeuksia saati sitten suurempien yhteyksien ymmärtäminen.

Näyttää siltä, että jälleen kerran pohditaan näiden keinojen käyttämistä, kun asiat ovat men-

neet solmuun. Tämä on eettisesti ja myös taloudellisesti vanhanaikainen ja kestämätön ajattelutapa, josta on syytä päästä eroon. On syytä tunnistaa henkilöt ja organisaatiot, jotka ajattelevat ja toimivat näin ja estää heidän toimintansa.

Sisällys

Vatuloinnilla valtaa

26.7.2015

Olemme seuranneet vuosia kummallista murhenäytelmää Kreikan talousongelmien ratkaisuyrityksistä. Hitautensa ja vaivalloisuutensa vuoksi sitä voidaan kutsua murresanalla vatulointi.

Miksi asia ei ratkea, miksi huomio on jatkuvasti Kreikan ongelmissa tai vaihtoehtoisesti Ukrainan kriisissä? Todennäköisesti siksi, että näin peitellään se tosiasia, että Euroalueen maat ja Suomi siinä ohessa ovat velkakriisin kourissa, jolle ei näy loppua.

Ketkä hyötyvät pörssikurssien heilahteluista, joita syvä epävarmuus ja sitä seuraava optimismi vuorotellen aiheuttavat? Ne, joilla on suuria pääomia. Näin vatkataan lisää pääomia veronmaksajien kustannuksella. Ja tällä tavalla yhä köyhtyvien maiden kansalaiset menettävät

velkaantumisen myötä määräysvallan omiin asioihinsa.

Mihin suuria pääomia ja kansalaisten heikkoa päätäntävaltaa tarvitaan? Rauhan työhönkö? Tuskin. Euroopan ytimelle sen reuna-alueet, kuten Suomi ja Kreikka ovat valtapoliittisesti erittäin tärkeitä.

Siksi strategisista syistä on hyvä, että nämä ovat heikkoja. Pyritäänhän keskusjohtoiseen liittovaltioon, kuten Eurooppa yliopiston pala-vasilmäiset tohtorit jo vauhdikkaasti ennakoivat. Ja joita omaa etuaan tavoittelevat poliitikot ker-naasti myötäilevät.

Sisällys

Vapaampi tahto turvaa vaikeuksissa oleville paremman elämän

15.6.2012

Viime aikoina on keskusteltu tahdonvapaudesta. Siitä, missä määrin ihminen voi tehdä itsenäisiä päätöksiä ja vaikuttaa omaan elämäänsä. Kysymys on filosofinen ja perin vanha, mutta vaikuttaa edelleen kiinnostavalta. Tahdonvapauteen kriittisimmin suhtautuvat ajattelevat, että kaikki ihmisen käyttäytyminen on täysin ennustettavissa. Ihminen on kuin kone, joka toteuttaa vain tiettyä kaavaa.

Kristillisen kirkon vaikuttaja Aurelius Augustinus (354 – 430) kehitti predestinaatio-opin. Sen keskeinen ajatus on, että kaikki on ennalta määrätty. Jumala on luonut sekä hyvät että huonot ihmiset ja heidän kohtalonsa on ollut olemassa jo aikojen alusta. Niinpä ihmisten teot ja tapahtumat ovat vain pelkkää kulissia ja näytelmää. Augustinuksen ajatuksia on tosin selitetty monella tavalla.

On helppoa kuvitella, että hyvin toimeentulevat ihmiset ovat suosineet oppia ihmisen kohtalon ennalta määräämisestä ja pitäneet sen opettamista tärkeänä. Ehkä näin on yhä vieläkin. Parempiosaisilla kun ei ole tarvetta muuttaa asemaansa ja hyvää oloaan mitenkään.

Heidän mielestään olisi epäilemättä hyvä, jos myös huonompiosaiset, kuten köyhät, vammaiset ja kärsivät uskoisivat, että omalle kohtalolle ei kukaan voi mitään. Myös kirkkoisä Augustinus lienee lukeutunut etuoikeutettuihin hyväosaisiin.

Toisessa ääripäässä ovat sellaiset ihmiset, jotka katsovat ihmisen voivan itsenäisesti päättää teoistaan ja olevan aina täysin vastuussa niistä. Totuus lienee jossain näiden kahden näkemyksen välissä.

Tahdonvapaus näyttää olevan suhteellista ja siihen voidaan vaikuttaa. Riittämätöntä tahdonvapautta voidaan saada lisää oppimalla ja osallistumalla.

Kansalaisvaikuttamisella (demokratia) voidaan lisätä vaikeuksissa olevien tahdon ja tekemisen vapautta. Hyvin toimeentulevilla tahdonvapautta lienee kyllä riittävästi ellei jo liikaakin. Diktaattorit rajoittavat mielellään muiden ihmisten tekemisen vapautta ja elämää, koska se takaa heille yksinvallan ja kaikin tavoin lokoisat olot. Tällaisten ihmisten tahdonvapautta on syytä rajoittaa.

Ihminen on osa maailmankaikkeutta, jolle ovat ominaista toisaalta hyvin ennustettavat ilmiöt toisaalta sellaiset tapahtumat, joita ei voida lainkaan tai voidaan vain hyvin huonosti ennakoida. Hyvin ennustettavia ovat esimerkiksi taivaankappaleiden liikkeet ja kiertoradat. Huonosti ennustettavia ovat muun muassa sään vaihtelut.

Tilastotieteessä puhutaan satunnaisilmiöistä ja niiden esiintymisen todennäköisyydestä. Jotta jonkin ilmiön esiintymistä voidaan ennustaa, pitää tapahtumien kulussa mukana olevien osatekijöiden olla toisistaan riippuvia, vaikuttaa toisiinsa tai esiintyä jollakin säännöllisellä tavalla.

Mitä pidemmästä ajanjaksosta on kysymys, sitä epävarmemmaksi käy myös säännöllisten prosessien ennustettavuus. Miksi? Siksi, että tapahtumien kulkuun vaikuttavat sellaiset tekijät, joilla ei ole mitään yhteyttä tarkkailtaviin tapahtumiin eikä niitä siksi voida mitenkään ennakoida. Näistä käytetään tieteessä nimitystä riippumattomat, väliin tulevat muuttujat.

Ihmisen päätösvaltaan vaikuttavat hänen käyttäytymistään ohjaavat automatisoituneet, sisäistyneet käyttäytymismallit. Nämä voivat olla jokapäiväistä toimintaa helpottavia tai sitä hankaloittavia. Autolla ajamista helpottaa esimerkiksi oppimisen kautta rutinoitunut ajotapa tuttua etuajo-oikeutettua ajoreittiä kodin ja työpaikan välillä.

Ongelmia voi ilmetä silloin, kun jonain päivänä reitin ominaisuudet ovat ennalta arvaamattomasti muuttuneet. Työhön kiiruhtaja ajaa katua, jonka ajo-oikeus on muutettu niin, että hänen onkin varottava kaikkia sivuilta tulevia ajoneuvoja.

Tällaisessa tilanteessa onnettomuuden vaara kasvaa, koska tilanne on yllättävä eikä vanha käyttäytymismalli enää toimi muuttuneessa tilanteessa.

Fyysinen ympäristö voi osaltaan aiheuttaa esteitä vähänkin toimintarajoitteisille ja kaventaa näin heidän tahdonvapauttaan.

Väsynyt, päihderiippuvainen tai sairastunut ihminen toimii usein kaavamaisesti koneen tavoin. Jos esimerkiksi tietty paikka tai ihmissuhde on herättänyt pelkoa, samat tunnekokemukset heräävät helposti eloon aina silloin, kun tuo tilanne tai ihmissuhde toistuu.

Kun näin tapahtuu, tunnereaktio vahvistuu ja voi laajeta muihin samantapaisiin olosuhteisiin. Tämän seurauksena ihmisen elämänpiiri alkaa kaventua, vaikka hän itse ei sitä haluaisi. Tilanne saattaa jatkua muuttumattomana, ellei pulmaan löydetä ratkaisua. Tässä tapauksessa se voi olla psykoterapia ’väliin tulevana muuttujana’.

Psykoterapiassa ihmisen omaa, usein hyvin rajoittunutta tahtoa vapautetaan. Terapian avulla ihminen voi päästä elämää rajoittavista kokemuksistaan ja olla näin vapaampi päättämään itse, mitä hän voi tehdä ja mitä hän haluaa elämältään. Pelkoa herättävät kokemukset opitaan pois ja niiden tilalle opitaan uusia myönteisiä ja mieltä lääkitseviä elämyksiä.

Paitsi ihmisen sisäiset tekijät, myös hänen sosiaalinen ympäristönsä voi asettaa esteitä hänen vapaalle päätäntävallalleen. Yhteisöjen tiukat ja epäasialliset käyttäytymissäännöt voivat rajoittaa yksilön elinmahdollisuuksia. Mitä alkukantaisempi tai tiiviimpi yhteisö on, sitä rajoittavammat saattavat olla yksilön käyttäytymistä säätelevät uskomukset ja tavat.

Sellaiset ihmiset, jotka ovat sisäistäneet täysin ryhmänsä tai yhteisönsä uskomukset, ideologiat tai ohjelmat, käyttäytyvät kuin suggestion vaikutuksen alaisina - epäitsenäisesti ja konemaisesti. Heillä on vain yhden vaihtoehdon putkinäkö

ja siksi heidän tahdonvapautensa on hyvin rajoittunut.

Samanlainen tilanne syntyy silloin, kun ihminen omaksuu ja sisäistää tuhoavia käyttäytymismalleja, kuten murhat ja itsemurhat. Tällaisia tilanteita voidaan ehkäistä helpottamalla ajoissa asianomaisen elinolosuhteita ja antamalla hänelle selviytymismalleja ja myönteisiä vaihtoehtoja ongelmatilanteissa. Vaikeuksista selvinneiden kokemuksien esittely julkisesti voisi auttaa tässä.

Yhteiskunnissa yksilöön kohdistuvat rajoitukset ja valvonta ovat lisääntyneet. Näyttää siltä, että ihmisten on osallistuttava entistä enemmän päättäjien kehittämiin sotaleikkeihin.

Paitsi kotonaan heidän on myös työssään istuttava lukkojen takana ja valvonnan alaisina. He tarvitsevat tunnuslukuja voidakseen elää jokapäiväistä elämäänsä ja heistä kerätään henkilökohtaisia tunnistetietoja yhä useampiin rekistereihin.

Jos he haluavat matkustaa muihin maihin, he tarvitsevat maastapoistumisluvan ja maahan saapumisluvan henkilöllisyystodistuksen, passin ja viisumin muodossa.

Yhteiskunnat muistuttavatkin yhä enemmän keskiaikaisia kaupunkeja, armeijan yksiköitä tai vankileirejä piikkilanka-aitoineen, joissa kaikki asukkaat ovat rikollisen tai epäillyn asemassa.

Esimerkkinä tästä on Helsingin kokeilu, missä asukkaat seuraavat tapahtumia lähistöllään ja toimivat ilmiantajina poliisille (Aamulehti 22.6.2012). Tarkoituksena on ilmeisesti juurruttaa vaivihkaa diktatuurimaista tuttu käytäntö EU-kulttuuriin Suomen kokeilun rohkaisemana.

Taloudellinen hyvinvointi ja sen myötä riittävä sosiaalinen asema näyttävät olevan ne lääkkeet, joilla portit parempaan elämään avautuvat parhaimmin. Jos on rahaa, on myös päätösvaltaa ja mahdollisuuksia. Voi saada kunnollista terveydenhoitoa, asua terveellisemmin, liikkua vapaammin sekä elää paremmin ja pidempään.

Huolehtimalla ihmisten hyvinvoinnista kohennetaan myös heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiaan eli tahdonvapauttaan.

Kansalaisvaikuttamisessa tarvitaan kaikkia yhteisön jäseniä. Vaikuttamisen parantamiseksi on kuunneltava ihmisten todellisia tarpeita ja toiveita, arvioitava niitä ja tarvittaessa todella parannettava huonoiksi todetut menettelytavat.

Elävä maailmankaikkeus?

7.5.2012

Katselin kerran erästä brittiläistä tv-ohjelmaa, missä maailman parhaimpiin kuuluvat tiedemiehet ideoivat ja pohtivat ilmiöiden syvimpiä olemuksia.

Eräs heistä oli sitä mieltä, että aurinko on elävä olento ja että se hymyilee. Jotkut ihmiset, varsinkin lapset, mieltävät asian näin. Entäpä, jos maailmankaikkeus onkin elävä organismi, johon aurinkomme kuuluu vain pienenä osana? Elämmekö valtavassa olennossa, jonka kokoa emme voi havaita oman pienuutemme vuoksi?

Ihmisnäkökulmasta tarkasteltuna avaruus vaikuttaa äärettömältä tilalta, missä suuret massat ja etäisyydet vaikuttavat fysikaalisten lakien mukaisesti. Elämän syntyä pohtiessaan ihminen on etsinyt avaruudesta elävän ja kuolleen aineen rajapintoja. Sellaisia olosuhteita, jotka

synnyttävät elämää tai joissa elämä olisi mahdollista.

Avaruudesta onkin löydetty elämään liitettyjä orgaanisia aineita. Tutkijat ovat löytäneet esimerkiksi valtavia metyylialkoholipilviä, joiden on arveltu liittyvän tähtien syntyyn.

Tuntemamme maailmankaikkeus (kosmos) tähti- ja planeettajärjestelmineen muistuttaa ihmisen tunteman aineen atomirakennetta. Siinä elektronit kiertävät atomin ydintä, kuten planeetat tähteä. Tällöin puhutaan mikrokosmoksesta. Myös ihminen itse koostuu aineesta.

Tehdäänpä pieni ajatuskoe. Kuvitellaan, että ihmisen sisällä erään atomijärjestelmän elektronissa elää olentoja, jotka tähyilevät omaa avaruuttansa etsien sieltä elämän merkkejä.

Näiden olioiden ”aurinkojärjestelmä” on niin mitättömän pieni, ettei niillä ole mitään mahdollisuutta käsittää sitä ”maailmankaikkeutta”, ihmistä, minkä sisällä ne elävät. Näiden olentojen

avaruus vaikuttaa enimmäkseen pimeältä, koska ”tähtijärjestelmät” (protonit ja neutronit elektroneineen) ovat äärettömän kaukana toisistaan, aivan kuten tuntemassamme avaruudessa.

Maailmankaikkeudessa, olipa kyseessä makro- tai mikrokosmos, fysikaalinen aika määräytyy aineen massojen liikkeistä toisiinsa nähden. Tästä johtuen aika on aina suhteellista.

Jatketaan ajatuskoetta ja ajatellaan sekunnin pituista aikaa meidän ajankulussamme. Tässä ajassa edellä kuvatussa mikrokosmoksessa elektroni (vastine planeetallemme) on ehtinyt kiertää tuhansia, satojatuhansia, ehkäpä miljoonia kertoja atomin ytimen (vastaa aurinkoamme) ympäri.

Vastaavasti voidaan ajatella, että miljoonat vuodet meidän järjestelmässämme merkitsevät ehkä vain sekunnin, parin pituista aikaa maailmankaikkeudeksi kutsumamme järjestelmän ajankulussa

Oletetaan, että tuntemamme maailmankaikkeus on elävä olento. Silloin sen kannalta on varmasti tärkeää, että sitä ei vahingoiteta eikä tuhota. Ihminen voi vaikuttaa omalla toiminnallaan toistaiseksi vain siihen osaan maailmankaikkeutta, missä elämme eli maan olosuhteisiin, sen ihmisiin ja ympäristöön.

Monien ihmisten omaksuma elämäntapa, jossa jatkuva kasvu keinoista piittaamatta on kuin pakkomielle, muistuttaa syöpäkasvaimelle tyypillistä toimintaa.

Syöpäkasvain muodostuu sellaisista soluista, joiden ainoa tehtävä on lisääntyä konemaisen hillittömästi ja itsekkäästi organismin kustannuksella. Syöpä voi lopulta tuhota organismin kokonaan ja samalla myös itsensä.

Ovatko elämää tuhoavaan toimintaan villiintyneet ihmiset kuin syöpäsoluja tähyillessään ahnaasti avaruuteen ja haaveillessaan sen valloittamista omien itsekkäiden tavoitteidensa saavuttamiseksi?

Voi olla, että tuolla suurella, maailmankaikkeudeksi kutsumallamme olennolla on omat keinonsa vastustaa tällaisia pyrkimyksiä. Jos tuo suuri järjestelmä on elävä, tietoinen olio, onko hän todellisuudessa meidän Jumalamme?

Sisällys

Terveellä itsetunnolla on tulevaisuus

19.4.2012

Vanha suomalainen sananlasku sanoo: ”Arvaa oma tilasi, anna arvo toisellekin.” Lause pitää sisällään ajatuksen, että ihmisen käsitys omista kyvyistään ja mahdollisuuksistaan sekä suhteestaan toisiin ihmisiin tulisi olla mahdollisimman todenmukainen. Ei aliarvioiva, mutta ei myöskään yliarvioiva.

Itseään aliarvioiva ihminen ei osaa tai uskalla hyödyntää kykyjään riittävästi, tuntee alemmuuden tunnetta ja masentuu. Itsensä yliarviointi, ns. pöhöttynyt itsetunto, johtaa helposti ylilyönteihin käyttäytymisessä ja ongelmiin toisten kanssa. Odotettua huonompi menestys koetaan helposti toisten aiheuttamaksi.

Yksilön lisäksi voidaan puhua ryhmän tai jopa kansan käsityksestä omasta itsestään suhteessa toisiin ryhmiin tai kansoihin. Mitä vähemmän ihminen, ryhmä tai kansa saa totuudenmukaista

palautetta käyttäytymisestään sitä helpommin arvio omasta tilasta suhteessa muihin vinoutuu. Sanonta: ”Joukossa tyhmyys tiivistyy” kuvannee tilannetta, missä ryhmä ei saa tai halua ottaa todenmukaista palautetta vastaan.

Yksilön ja ryhmän vääristynyt käsitys todellisuudesta voi levitä koko kansan tasolle. Tuhoisana esimerkkinä tästä ovat ääriryhmittymät toisen maailmansodan aikana. Eräs tällainen ryhmittymä oli Saksan kansallissosialistinen työväenpuolue.

Saksassa kansallissosialistit (natsit) pitivät itseään yli-ihmisinä ja muita älykkäämpänä arjalaisena rotuna. Siksi he katsoivat oikeudekseen sortaa toisia ja vaatia elintilaa toisten kustannuksella. On hämmästyttävää, miten vielä nykyäänkin jotkut oppineet jopa Suomen kaltaisessa sivistyneessä maassa pitävät yksipuolisesti kiinni ihmisen geneettisestä älykkyydestä ja rotujen ylemmyydestä.

On kauan tunnettu tosiasia, että esimerkiksi älykkyystesteissä saatuihin pisteisiin vaikuttavat suuresti ne olosuhteet, joihin ihmiset syntyvät ja joissa he elävät. Siksi käsitys toisia älykkäämmästä rodusta erityisoikeuksineen on varsin typerä ja rikkoo ihmisoikeuksia.

Millään kansalla ei ole oikeutta olla joku ylimielinen valittu kansa. Jotkut kansat ovat kyllä olleet viekkaita siinä, että ne ovat tällaisen roolin omaksuneet itselleen mukamas jumalan tahdosta ja saaneet -ihme kyllä - muutkin uskomaan tähän.

Tällaiseen identiteettiin perustuva pöhöttynyt itsetunto voi kyllä viedä jonkin matkaa eteenpäin, mutta johtaa ylivaltapyrkimysten seurauksena ennen pitkää jatkuviin ristiriitoihin muiden kanssa. "Valittuja" ovat sellaiset kansat, jotka pystyvät rakentavaan yhteistyöhön ja rauhaan muiden kanssa. Kansat, joilla on terve itsetunto, ovat tällaisia ja niillä on tulevaisuus.

Suomestakin löytyy edellä kuvattua pöhöttynyttä itsetuntoa. Meidän kun pitäisi olla maailman parhaita kaikessa. Jotkut jopa näyttävät tosissaan uskovan näin.

Aikaansaannoksiin perustuva terve itsetunto voi auttaa jäsentämään oman maan asemaa suhteessa muihin kansoihin. Urheilusuoritukset voivat olla tässä yksi suunnan näyttäjä. Suomalaiset ovat joskus hyviä jossakin lajissa, mutta enimmäkseen keskinkertaisia ja joskus huonojakin muiden maiden tavoin.

Suomalaisissa on kyllä paljon luovuutta ja kekseliäisyyttä, mutta se on usein kahlittu pakkoon perustuvilla byrokraattisilla käytännöillä, jotka ovat perua Ruotsin ja Venäjän vallan ajoilta. Tuntuu, että Suomen itsenäistymisprosessi onkin vielä kesken. Terveellä itsetunnolla tämäkin prosessi onnistuu.

Sisällys

Tavoitteena onnellisen ihmisen työpaikka

2.4.2012

Nykyään ollaan huolissaan työurista ja varhaisesta eläkkeelle siirtymisestä: eläkeikää pitäisi nostaa. Ongelmana on vain se, että ihmiset sairastavat paljon ja siirtyvät sen vuoksi ennen aikojaan sairaseläkkeelle. Tilanne Suomessa on huolestuttava kansainvälisestikin verrattuna.

Työolot voivat osaltaan huonontaa ihmisen terveyttä. Viettäähän hän lähes puolet valveillaoloajastaan työpaikalla useiden vuosikymmenten ajan. Työoloja tulisikin kehittää niin, että ne tukevat ihmisen terveyttä.

Suomessa on valitettavasti yhä paljon sellaisia työpaikkoja, jotka vaarantavat siellä työskentelevien ihmisten terveyden. Mitä pitäisi tehdä asian korjaamiseksi? Olisikohan tässä aluksi mitään apua eläinmaailman uudistuksista?

Eettinen ajattelu on tuotantoeläinten pidossa edennyt jo niin pitkälle, että nyt tunnustetaan esimerkiksi kanan ja lehmän oikeus omaan lajityypilliseen elämäänsä. Niinpä nykyään rakennetaan onnellisen kanan ja lehmän asumuksia, missä eläimet voivat käyskennellä vapaasti ja toimia oman luonteensa mukaisesti. Näissä oloissa eläimet myös tuottavat hyvin.

Itse asiassa eläimet ovat ihmisiä paremmassa asemassa siksi, että niitä sentään kutsutaan omilla lajinimillään. Näin voidaan tunnistaa, millaisia luonnollisia tarpeita kanoilla tai lehmillä on, jotta niiden elinolosuhteita voidaan parantaa.

Työpaikoillahan ei yleisesti ottaen ole vielä päästy näin pitkälle. Siellä kun ei ole virallisesti ihmisiä, vaan kasvottomia toimijoita: työntekijöitä, työläisiä, toimihenkilöitä, esimiehiä ja johtajia.

Työolojen suunnittelussa ja toteutuksessa ei oteta riittävästi huomioon ihmisen luonnollisia tarpeita, eivätkä ihmisoikeudet aina toteudu.

Henkilöstö työskentelee edelleen ylivoimaisten rasitteiden alaisena, moniin liekoihin kytkettyinä ja tiukan valvonnan alaisina ainoana tehtävä-nään vain tuottaa omistajille mahdollisimman paljon voittoa.

Sellaisilla työpaikoilla, joissa - ehkäpä vain sat-tumalta - suhtaudutaan ihmisiin ihmisinä, voi-daan paremmin kuin työpaikoilla, joilla näin ei tapahdu. Hyvillä työpaikoilla ymmärretään ihmi-sillä ja hyvällä elämällä olevan arvoa sinänsä.

Organisaatiot koostuvat yhä osastoista ja divi-sioonista armeijan tapaan ja niitä johdetaan poikkeustilaorganisaation -sotatilan - johtamis-tavoilla. Tällainen johtaminen aiheuttaa kriisejä työpaikoilla ristiriitoineen.

Kerrotaan, että vielä 1930 -luvulla rakennus-työmaiden työnjohtajilla oli pistoolit vyöllä joh-

tamistyön tehostamiseksi. Tuntuu, että ajan saatossa nämä metalliaseet ovat vain vaihtuneet nykyajan henkisen väkivallan pistooleiksi: uhkailulla tehostetaan ihmisten työntekoa ja valvontaa työssään.

Voiko tällaisissa työpaikoissa olla luovuutta ja tuottavuutta? Tuskin. Ja jos on, sen hintana on lyhyt, sairaalloinen elämä. Mutta kuka tästä ottaisi todella vastuun? Työantaja on aina päävastuussa työpaikoillaan työskentelevien ihmisten terveydestä ja turvallisuudesta.

Vastuu kuuluu myös valtiolle ja sen viranomaisille. Lain mukaan työvoima on valtiovallan erityisessä suojeluksessa. Tosin työvoima pitäisi ymmärtää ja määritellä niin, että se tarkoittaa sekä työpaikoille pyrkiviä että niillä työskenteleviä ihmisiä.

Ensi askel parempiin työoloihin on se, että työpaikoilla tunnistetaan olevan ihmisiä tarpeineen ja ihmisoikeuksineen ja kutsutaan heitä ihmisiksi myös työoloja säätelevässä normistossa.

Suhtaudutaan työtä tekeviin ihmisiin heidän ihmisarvonsa mukaisesti ja luodaan tältä pohjalta onnellisten ihmisten työpaikkoja.

Siitä, miten tämä tehdään, on kyllä runsaasti tietoa olemassa. Sitä vain ei ole osattu tai haluttu käyttää riittävästi. Itse olen kehittänyt työolojen parantamiseksi psykofyysisten riskitekijöiden arviointimenetelmiä (Psyfyrix ja Psyfyrix 2). Panostaminen hyvinvointiin kannattaa: työssään viihtyvät ja hyvinvoivat ihmiset ovat myös luovia ja tuottavia.

Euroopan unioni: merkillinen rauhan takaaja

19.3.2012

Euroopan poliittista ja taloudellista kehitystä linjaa nykyään Euroopan unioni, johon Suomikin liittyi vuoden 1995 alusta. Unionin perustukset luotiin toisen maailmansodan jälkeen, kun Euroopan hiili- ja teräsyhteisö[1] perustettiin.

Sopimus astui voimaan 25.7.1952 ja sen allekir- 50
joittajina olivat: Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska ja Saksa. Järjestelyn tarkoituksena oli turvata rauha rajoittamalla ja valvomalla sodankäyntiin tarvittavien välineiden saantia, jollaisina pidettiin tuolloin hiiltä ja terästä.

Raaka-aineiden ohella sodankäyntiin tarvittavia edellytyksiä ovat taloudellinen vauraus, valta ja tarvittava teknologia: "Rahalla saa ja hevosella

pääsee". Lisäksi sodankäynnin motiivina on usein rikollinen mieli.

Suhtautumisessa Euroopan unioniin on ollut nähtävissä kaksi päälinjaa. On puhuttu toisaalta itsenäisten valtioiden välisestä liitosta toisaalta liittovaltiosta. Euroopan unioni on laajentunut pienin askelin sekä alueellisesti että asiallisesti.

Yhä useammat jäsenmaiden omassa määräysvallassa olevat asiat ovat tulleet EU:n valvontaan ja sen määräysvallan alaisiksi.

Unioni onkin viimeaikoina ottanut yhä rohkeampia askelia liittovaltion suuntaan. Tässä valtiomuodossa jäsenvaltioilla on rajoitettu itsemääräämisoikeus (autonomia), jollainen oli Suomellakin Venäjän tsaarin vallan aikana 1800 -luvulla ja 1900 -luvun alkupuolella.

Ihmisten vaikutusmahdollisuudet näyttävätkin kehittyvän EU:ssa taaksepäin, 1800 -luvun suuntaan. Tämä ei ole Euroopan ihmisten etu-

jen mukaista. Siksi liittovaltiokehitystä on syytä vastustaa.

Tahattomat tai jopa tahallisesti aiheutetut taloudelliset kriisit ovat ajaneet monet EU:n maat heikkouden tilaan paitsi taloudellisesti myös poliittisesti. Tämä on vähentänyt niiden itsemääräämisoikeutta.

Samalla vallan välineet ovat keskittyneet ja ne ovat edelleen keskittymässä yhä harvempien ydinvaltioiden käsiin. Erityisesti Saksan taloudellinen ja sen myötä myös poliittinen painoarvo on vahvistunut.

Suomi oli vuonna 1994 pahassa talouskriisissä, lähes selvitystilassa, kuten Kreikka nykyään. Tämän vuoksi maamme ei täyttänyt EU:n edellyttämiä jäsenyysehtoja.

Suomi hyväksyttiin kuitenkin Euroopan unionin jäseneksi[2] vuoden 1995 alusta Saksan puheenjohtajuuskaudella (1994) ja Saksan tuella, mutta millä hinnalla? Monet saattoivat kokea, että

Suomi jäi kiitollisuuden velkaan Saksalle tältä saamansa tuen vuoksi.

Saksan tukemana on Suomi pyrkinyt ja päässyt EU:ssa moniin merkittäviin tehtäviin, vallan ytimiin. Sopii kysyä, miksi? Miksi näin pieni ja väestöltään vähäinen maa on päässyt vaikuttamaan painoarvoaan enemmän?

Suomen apua on todennäköisesti tarvittu siksi, että Suomella on myyvempi, rauhoittavampi kuva (imago) ulospäin muiden maiden silmissä kuin esimerkiksi Saksalla. Suomihan tunnetaan Euroopassa ja muualla maailmassa rauhan rakentajana. Myös Suomen maantieteellinen sijainti on tärkeä Euroopan unionille.

Viime aikoina on ollut havaittavissa, että Euroopan unionissa halutaan edelleen tiukentaa jäsenmaiden valvontaa. Suomessakin on viime aikoina esitetty vaatimuksia yhä vahvemmasta johtajuudesta.

On toivottu sellaista henkilöä, joka "iskisi nyrkkiä pöytään": henkilöä, joka sanelisi muille, mitä pitää tehdä. Tämä on edesvastuutonta puhetta entisiltä poliitikoilta Suomen kaltaisessa demokraattisessa valtiossa. Mikään ihmehän tämä ei kyllä ole, kun muistaa, miten täällä jotkut ovat aina tunteneet tiettyä vetoa vahvoihin johtajiin ja käskyvaltaiseen johtamistapaan.

Talouskriisien seurauksena yhteiskunnallinen tila alkaa monissa EU:n jäsenmaissa muistuttaa yhä enemmän sitä tilannetta, joka vallitsi ennen toista maailmansotaa.

Tuolloin epätoivoiset, rahansa menettäneet ja työttömät ihmiset halusivat vahvaa johtajaa. Tämä loi pohjaa diktatuurille ja auttoi natseja valtaan Saksassa. Siksi on syytä vakavasti pohtia, edistääkö Euroopan unioni rauhaa nykyisellään. Toteutuuko Euroopan hiili- ja teräsyhteisön alkuperäinen ajatus rauhan turvaamisesta enää näissä epävarmoissa olosuhteissa?

Maailmansodat aiheuttivat ihmisille suunnattomia kärsimyksiä ja suuria taloudellisia tappioita 1900 -luvulla. On laskettu, että *ensimmäisessä maailmansodassa (1914 - 1918) kuoli yli 35 miljoonaa*[3] ja *toisessa maailmansodassa (1939 - 1945) jopa 78 miljoonaa ihmistä*[4].

Nämä turhat ja raa'at jengijohtajien keskinäiset valtataistelut vaativat siis yhteensä järkyttävät, jopa **yli 100 miljoonaa (100 000 000) ihmisuhria** aivan turhaan.

Melko yhtenäisen käsityksen mukaan erityisesti Saksa oli syyllinen sekä ensimmäiseen että toiseen maailmasotaan. Tämän vuoksi Saksan toimintaa haluttiin tarkkailla sodan jälkeen: sodan voittajilla on ollut amerikkalaisia sotajoukkoja Saksassa vuodesta 1945.

Näitä joukkoja on supistettu vuosien varrella ja supistetaan edelleen niin, että vuoteen 2017 mennessä maasta lähtee 10 000 amerikkalaista sotilasta. Maahan jää kuitenkin edelleen 40 000 sotilasta.

Jotkut voivat ajatella, että maailmansodat loivat pohjaa Euroopan ja koko maailman nykyiselle talouskasvulle. Sellaista talous- ja valtakasvua, joka perustuu ihmisen kuolemaan, ei kuitenkaan voida enää hyväksyä missään tapauksessa. Nyt on jo pystyttävä parempaan. Siksi EU:ssa on panostettava erityisesti rauhan edistämiseen ja ylläpitoon.

Olisi hyvä kehittää myös väkivaltaa ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä: estää raakalaismaisten, vallanhimoisten ja elämää tuhoavien ihmisten toiminta ja pääsy valtaan. Sodat ovat tähän liian kallis menetelmä käytettäväksi.

Ihmisten alistamiseen ja tuhoamiseen tähtäävät sodat ovat poliittisten rikollisjengien aikaansaamia kahinoita, eivät Jumalan rangaistus, kuten joskus on uskoteltu ja luultu.

Rikolliset tunnistaa siitä, että he eivät noudata lakeja, sopimuksia eivätkä eettisiä periaatteita ja he rikkovat ihmisyyttä vastaan.

On pidettävä huoli siitä, ettei kansoilta siirretä valtaa pienille ryhmille, poliittisille jengeille, taloudellisen vakauttamisen tai rauhan sumuverhon takana. Suomella on tässä merkittävä rooli ja myös vastuu, kun se vaikuttaa vallan ytimissä. Valta ja väkivalta kun ovat kuin veljeksiä keskenään.

Jengiytymistä voidaan ehkäistä noudattamalla hyvää hallintoa ja kehittämällä kansainvälistä valvontaa ja rikollisuuden torjuntaa.

Yhdistyneillä kansakunnilla (YK) pitäisi olla aktiivisempi rooli ja nykyistä enemmän valtaa puuttua poliittiseen rikollisuuteen ja rikollisjengien tuhotoimintaan.

[1] Valtioneuvosto EU:n historiaa 11.3.2012:
http://valtioneuvosto.fi/eu/tietoa/historiaa/fi.jsp

[2] Tasavallan presidentti Martti Ahtisaaren puhe Saksan liittotasavallan liittopresidentin ja rouva Roman Herzogin juhlaillallisilla 22.11.1994:
http://www.tpk.fi/ahtisaari/puheet/P9411.HI.html

[3] Wikipedia:
http://en.wikipedia.org/wiki/World_War_I_casualties

[4] Wikipedia:
ttp://en.wikipedia.org/wiki/World_War_II_casualties

Sisällys

Jengivallasta kansan valtaan

5.3.2012

Usein kuulee mainittavan, että monipuoluejärjestelmä on demokratian tunnusmerkki ja tae. Onko todella näin? Mitä demokratia on? Ymmärrän sen tarkoittavan kansanvaltaa, joka ilmenee käytännössä niin, että ihmiset voivat vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin. Tämä on tähän asti hoidettu yleensä edustuksellisella, harvemmin suoralla vaikuttamisella.

Monipuoluejärjestelmä ei automaattisesti takaa sitä, että ihmisten vaikutusmahdollisuudet toteutuvat. Puolueiden suuri määrä voi olla nimenomaan merkki siitä, että demokratia ei toteudu.

Ihmiset koettavat saada äänensä kuuluviin uusien ryhmien kautta, koska heidän mielestään jo olemassa olevat eivät aja heidän asioitaan. Suuri puolueiden lukumäärä voi myös kertoa

ryhmäitsekkyydestä, vallan halusta tai siitä, ett-ei oikein tiedetä, miten asioita pitäisi hoitaa.

Demokratia toteutuu silloin, kun kansalaisten asioita hoidetaan hyvin: kun heidän mielipiteitään kuunnellaan ja kun he voivat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Usean puolueen järjestelmä on kuitenkin parempi vaihtoehto verrattuna yhden puolueen hallintomalliin, joka mahdollistaa täydellisen sanelupolitiikan, diktatuurin.

Hallintojärjestelmä tulisi rakentaa niin, että se estää sellaisten ryhmien tai yksilöiden valtaanpääsyn ja toiminnan, jotka uhkaavat ihmisten hyvinvointia, terveyttä ja elämää.

Olisiko syytä perustaa kansallinen eettinen elin, joka koostuisi asiantuntijoista ja joka olisi oikeuslaitoksen tavoin täysin riippumaton? Se antaisi tarvittaessa lausuntoja poliittisen toiminnan eettisyydestä, inhimillisestä hyväksyttävyydestä

ja sen kannanotot olisivat sitovia. Kansalaiset voisivat tehdä tälle suoraan aloitteita.

Puolueet ovat ihmisten muodostamia ryhmittymiä, jotka ovat pyytäneet kansalaisilta oikeutta edustaa heitä ja ajaa heidän asioitaan. Kaikilla ryhmillä on omat tavoitteensa, käyttäytymisnorminsa, sisäinen arvojärjestyksensä ja toimintatapansa.

Poliittisen ryhmän tavoitteena on lisätä omaa vaikutusvaltaansa niin, että se voisi päättää mahdollisimman monesta asiasta yksin. Ellei se voi, se neuvottelee toisten ryhmien kanssa ja tekee niiden kanssa vaihtokauppoja, kompromisseja. Tätä sanotaan politiikaksi ja tässä touhussa unohdetaan usein alkuperäiset, ihmisille annetut lupaukset ja toiminnasta tulee itsetarkoitus.

Vaalien alla toiminta yritetään saada näyttämään mahdollisimman luotettavalta: on tärkeää, miltä ryhmä näyttää ulospäin.

Ryhmien muodostuminen pohjautuu ilmeisesti ikivanhaan alkukantaisten yhteisöjen selviyty-misstrategiaan. Muinaisina aikoina oli pakko liittyä yhteen saalistavien petojen, kilpailevien ryhmien ja ruuan saannin vaikeuden vuoksi.

Laajentumis- ja valtapyrkimyksissään poliittinen ryhmä koettaa levittää vaikutusvaltaansa sijoit-tamalla jäsenistöään kaikkiin mahdollisiin paik-koihin.

Erityisen kiinnostavia ovat johtavat tehtävät, mutta toiminta on laajentunut niin, että vähäi-semmätkin työt ja tehtävät annetaan oman ryhmän jäsenille, jos se vain on mahdollista.

Vastapalvelukseksi edellytetään heiltä jopa jen-geille tyypillistä uskollisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että tehtävien hoidossa on noudatettava tiukasti ryhmän periaatteita, vaikka ne sotisivat-kin omia näkemyksiä vastaan tai vaikka niistä aiheutuisi jopa haittaa kansalaisille.

Keskinäisissä neuvotteluissaan (politikoinnissa) ryhmät sopivat usein jo etukäteen siitä, minkä ryhmän valtapiiriin (mandaattiin) kukin virka tai työ kuuluu. Varsinkin johtavien tehtävien hakuilmoitukset ovat usein pelkkä muodollisuus.

Poliittiset ryhmät koettavat saada omat ketjunsa hallinnossa mahdollisimman kattaviksi. Eritasoisiin virkoihin ja tehtäviin yritetään valita oman ryhmän edustajia kattavasti arvojärjestyksessä ylhäältä alaspäin. Tämä takaa asioiden hoidon ryhmän sisällä niiden valmistelusta viralliseen päätöksentekoon asti. Tästä voi olla seurauksena putkiorganisaatio, missä on useita asioiden käsittelylinjoja rinnakkain.

Eri ryhmiin kuuluvat jäsenet voivat asioiden hoidossa suhtautua toisiinsa torjuvasti tai jopa vihamielisesti. Omia salaisuuksia ei haluta paljastaa muille ryhmille, koska sen koetaan vaarantavan asioiden etenemisen oman mielen mukaisesti.

Niinpä sitten joku sinisilmäisempi, mihinkään ryhmään kuulumaton virkamies tai työntekijä voi ihmetellä, miksi joku panttaa tietoja eikä suostu yhteistyöhön hänen kanssaan. Tällainen menettelytapa luo työyhteisöön joskus voimakkaitakin ristiriitoja, jotka voivat ilmetä mm. kiusaamisena ja syrjintänä.

Nämä ristiriidat näyttävät päällepäin ihmissuhdeongelmilta, mutta kertovat tosiasiassa ryhmien välisestä väkivallasta. Myös ryhmien sisäiset, jäsenten keskinäiset välienselvittelyt voivat olla raakoja.

Kun nykyisellä vaikutusjärjestelmällä on vuosisataiset perinteet, voisi olla syytä pohtia, vastaako se enää ajan vaatimuksia.

Moni asia on muuttunut ajan myötä: ihmisten tietotaso ja tekniikka on kehittynyt. Tämä on tehnyt mahdolliseksi uusien vaikuttamistapojen kehittämisen. Kansalaisten suora vaikuttaminen on tullut mahdolliseksi. Askelia tähän suuntaan

onkin viime aikoina otettu: presidentti valitaan suoralla kansanäänestyksellä.

Kansalaisten on myös mahdollista tehdä lakialoitteita eduskunnalle silloin, kun 50 000 ihmistä kannattaa aloitetta. Tämä mahdollisuus lienee kuitenkin teoreettinen, käytännössä järjestöille lankeava etuisuus. Se saattaa entisestään jopa vahvistaa poliittisten ryhmien vaikutusmahdollisuuksia.

Suora vaikuttaminen voi toteutua nykyistä paremmin niin, että ihmiset kertovat mielipiteensä eli äänestävät tietotekniikkaa hyväksi käyttäen yhä useammasta asiasta. Näin saatu kannanotto olisi otettava huomioon päätöksenteossa.

Luonnollisesti tämä edellyttää sitä, että osallistumismahdollisuudet ovat samanlaiset kaikille ja että ketään ei pakoteta äänestämään vastoin tahtoaan.

Uskon, että tähänkin löytyy omat ratkaisunsa, kun asiaa kehitetään edelleen.

Sisällys

Uskonto: Kenen asialla ja minne olet menossa?

21.2.2012

Uskonnot ja niitä ylläpitävät kirkot voidaan nähdä sosiaalisina instituutioina, ihmisten luomina järjestelminä, jotka ohjaavat näiden käyttäytymistä suoraan tai välillisesti. Niillä on valtaa ihmisiin ja siitä syystä ne ovat usein lähellä muita valtajärjestelmiä, kuten valtioita.

Kristinusko alkoi lähentyä valtiota Rooman keisari Konstantinus I:n aikana (v. 306–337)[1]. Hän laillisti kristinuskon ja siitä tuli valtion uskonto. Hänen aikanaan kirkon papistolle myönnettiin erioikeuksia ja etuuksia ja näin se nousi erityisasemaan.

Tämä lähentyminen hyödytti ilmeisesti molempia osapuolia: sekä valtion että kirkon valtaapitäviä. Kummatkin tukivat toisiaan. Siitä lähtien kristinuskoa tukevilla kirkoilla ja niiden papistoilla on ollut valtioissa erityinen asema.

Kuten uskonnoissa yleensäkin, myös kristinusko-instituutiossa papistolla on ollut oikeus ja valta tulkita suvereenisesti uskon opin sisältöä, jopa niin, että toisin ajattelevia, ns. harhaoppisia on aika ajoin vainottu, kidutettu ja tapettu. Ei ehkä niinkään siksi, että puhdas oppi olisi ollut vaarassa, vaan siksi, että instituution ja sen silmäätekevien asema on ollut uhattuna.

Kirkot ovat vuosisatojen aikana harjoittaneet myös henkistä väkivaltaa ihmisiä kohtaan eri tavoin. Vallasta on aina pohjimmiltaan ollut kysymys ja näin lienee yhä.

Parhaimmillaan uskonnolliset yhteisöt ovat olleet silloin, kun ne ovat tarjonneet jäsenilleen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvaa ja huolehtineet heidän elämisensä perustarpeista. Silloin, kun se on tapahtunut pyyteittä: ilman velvollisuutta vastapalveluihin tai sitoutumista.

Kristinuskon keskeisen hahmon, Jeesuksen, tulkittiin puheidensa perusteella pitäneen itseään Jumalan poikana. Tästä syystä erityisesti

juutalaiset vihasivat häntä; he kokivat hänen pilkkaavan Jumalaa.

Jeesus käytti itsestään myös ilmausta "Ihmisen Poika". Raamatussa kerrotaan, että Jumala on rakkaus. Tämä on matemaattisesti ilmaistuna: J = r, missä J on Jumala ja r on rakkaus. Matematiikassa, kuten kielessäkin, yhtälö pätee myös toisin päin: r = J eli rakkaus on Jumala, eikö niin?

Mitä tämä tarkoittaa? Varmaan sitä, että rakkaus on ja sen tulisi olla korkein, tavoiteltavin, kunnioitetuin ja pyhin ihmisen käyttäytymistä ohjaava arvo, henki.

Raamatun keskeisimpiä sisältöjä lienee oppi ihmissuhteista. Käsitys siitä, miten ihmisen tulisi suhtautua kanssaihmisiin: ajattelemalla hyvää ja tekemällä hyviä tekoja. Se hyvä, mitä ihminen ajattelee ja mitä hän tekee elämässään toisille, kelpaa Jumalalle, koska hän on silloin osa rakkautta, Jumalaa.

Raamatussa rakkaudella tarkoitetaan hyvää, elämää ylläpitävää suhdetta toisiin ihmisiin. Tämä ilmenee hyvinä ajatuksina, sanoina ja käytännön tekoina. Hyvyys, vaikka pieninä siruinakin, on ihmisessä jumalallinen piirre.

Teot, jotka tuhoavat kanssaihmisiä, eivät ole rakkauden, Jumalan tekoja, vaikka joidenkin uskontoinstituutioiden edustajat irvokkaasti näin väittävätkin kehottaessaan ihmisiä tappamaan toisiaan Jumalan nimessä.

Kyseessähän on silloin vain väkivaltana ilmenevä vallan äärimuoto, jonka palvelukseen uskonto on valjastettu. Näin näyttävät valitettavasti tekevän ne, joiden jumala (kunnioitetuin, pyhin arvo) on viha: kiivaus, kiukkuisuus, pitkävihaisuus ja kosto. Kannattaako tällaisia - rahan ja vallan tavoin - elämää tuhoavia kurjuuden, sairauden ja kuoleman jumalia palvoa?

Euroopan rahavallalle on pystytetty oikein oma patsas Frankfurt am Mainiin: valtava euro-

symboli. Tätä jumalaa palvovat ne, joiden korkein ja pyhin arvo on raha ja erityisesti euro.

Uskonto- ja valtioinstituutioiden kehitys näyttää kulkevan vääjäämättä samaan suuntaan. Kun ennen vain tehtävään erityisesti vihityt pääsivät kuninkaille ja keisareille pyhitetyille alueille, saavat niissä nyt käydä kaikki ihmiset sankoin joukoin.

Valtioiden tavoin uskontojen pyhät paikat ja jumaluus ovat tulleet kaikille avoimiksi. Näin käynee myös kristinuskolle. Ehkä aika ihmisen kehityshistoriassa alkaa olla kypsä tähän. Kaikki ihmiset voivat olla Rakkauden, Jumalan, tyttäriä ja poikia tehdessään elämää edistäviä ja ylläpitäviä tekoja toisilleen. Näin kaikki voivat nähdä ja kokea Jumalan ihmisten hyvien tekojen kautta.

[1] Wikipedia

Sisällys

Lapsen tähden

9.2.2012

Sekä idän että lännen kulttuureissa lapsikäsitteellä on keskeinen merkitys. Raamatussa kerrotaan, kuinka itämaan tietäjät - mahdollisesti kolme kuningasta - tulivat kumartamaan tallissa *härkien* keskellä syntynyttä Jeesus-lasta ja toivat hänelle lahjoja. Ihmisten asumuksessa, mukamas, kun ei ollut synnyttävälle tilaa.

Jeesus korosti lapsen merkitystä useasti ja laittoi lapsen esimerkiksi siitä, millaiseksi ihmisen olisi tultava, voidakseen hyvin.

Psykoterapiassa käytetään käsitteitä *lapsi*, *aikuinen* ja *vanhempi*, jotka kuvaavat ihmisen persoonallisuuden kerroksia ja psyykkisiä tiloja.

Lapsi -tilalla tarkoitetaan ihmisen persoonallisuuden lapsuuden aikaisia kokemuksia, tunnepohjaa ja tunnetiloja. *Aikuinen* -tilalla tarkoite-

taan tietoista minuutta ja tahtoa, järkiperustaista ajattelua. *Vanhempi* -tilalla tarkoitetaan vanhemmilta perittyjä käyttäytymismalleja ja kokemuksia, jotka ovat varastoituneet muistiin.

Vaikeuksissa olevalla ihmisellä vanhempi, aikuinen ja lapsi ovat usein ristiriidassa keskenään. Vanhempi saattaa olla liian ankara ja torjuva lapseen nähden.

Tilanne saattaa käydä niin pahaksi, että ihminen ei pysty enää hallitsemaan itseään eikä huolehtimaan itsestään. Terapiassa tätä suhdetta pyritään muuttamaan niin, että ihmisen vanhemmasta tulee sallivampi, ymmärtävämpi, rakastavampi ja hyväksyvämpi sisäistä lastaan kohtaan. Kun näin tapahtuu, ihmisen luovuus vapautuu ja hän parantuu.

Voidaan ajatella, että yhteiskunnan kerroksetkin noudattavat lapsi – aikuinen - vanhempi -mallia. Lapsi edustaa kansaa, yhteiskunnan syviä kerroksia, hallinto sekä aikuista että vanhempaa. Jos nämä kerrokset ovat ristiriidassa keske-

nään, yhteiskunta on suurissa vaikeuksissa; johtaminen voi käydä mahdottomaksi.

Näin tapahtuu esim. silloin, kun epäkohdista johtuvat mielenilmaukset torjutaan väkivaltaisesti. Hyvä hallinto toimii kansan parhaaksi kuunnellen herkällä korvalla kansalaisia ja huolehtimalla siitä, että ihmiset voivat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Edesmennyt Kiinan kansantasavallan perustaja puheenjohtaja **Mao Zedong (Mao Tse-tung)** arvosti yhteiskunnallista lasta, kansaa suuresti.

Muistan hänen todenneen tähän tapaan: ’Meidän tulee olla kuin *puhvelihärkä*, joka voimaa uhkuen katsoo uhmaten kaikkia riistäjiä, komentajia ja sortajia, mutta laskee nöyrästi päänsä lapsen edessä.’

Toisaalla hän toteaa: *”Meidän on oltava vaatimattomia ja harkitsevia, varottava pöyhkeyttä ja äkkipikaisuutta sekä palveltava Kiinan kansaa koko sydämestämme…”* [1]. Olisiko tässä mallia

sekä idän että lännen poliitikoille ja virkamiehille suhteessaan omaan kansaansa?

Akseli Gallen-Kallelan taulussa **Poika ja varis** (1884) poika katselee varista, joka on maassa hänen lähellään. Joku voi tulkita näiden kahden kohtaamisen niin, että vaikka poika on kiinnostunut variksesta, tämä ei näytä piittaavan hänestä. Taulun voi nähdä niinkin, että siinä varis kumartaa poikaa, lasta.

[1] Otteita puheenjohtaja Mao Tse-tungin teoksista (art-print oy, Helsinki 1971, s. 173)

Sisällys

Parempi hahmotus – parempi elämä?

1.2.2012

Olen toisinaan pohdiskellut sitä, miten kovien ehtojen vallitessa ihminen elää täällä. Hän syntyy milloin ja minne sattuu. Hän ei tiedä, mistä on tulossa ja hän elää elämänsä ympäristössä, jossa ei välttämättä haluaisi elää ja joka on hänelle jopa epäterveellinen. Hän ei myöskään tiedä elämänsä pituutta; elämä voi päättyä milloin hyvänsä.

Olen ihmetellyt, kuinka näinkin monet ihmiset kuitenkin selviytyvät kaiken tämän epätietoisuuden ja kovien ehtojen keskellä. Tosin monet eivät selviydy ja hyvin monille se on vaikeaa. Suuressa köyhyydessä ja epäinhimillisissä oloissa eläville ihmisille jokapäiväinen hengissä pysyminen vaatii suuria ponnistuksia.

Ihmisen suhde omaan elämään ja sen rajallisuuteen on merkittävä hänen elämäntapansa suhteen; siihen, miten hän suuntautuu elämäs-

sään ja miten onnellinen hän on. Nykyihmiselle onnellisuuden esteenä näyttää usein olevan jonkinlainen hahmotushäiriö.

Monet torjuvat mielestään sen tosiasian, että oma elämä on rajallinen. Seurauksena voi olla, että ihminen alkaa elää ikään kuin hän eläisi ikuisesti täällä maan päällä. Hän pitää kynsin hampain kiinni asemastaan, vallasta, rahasta ja saattaa sortaa toisia turvatakseen asemansa ja saadakseen itselleen aina vain lisää.

Jotkut masentuvat, tulevat onnettomiksi ja alkavat elää kuin viimeistä päivää: ’Kaikki mulle heti nyt!’ – tyyliin. Ja: ’Antaa mennä, täällä eletään vain kerran.’ Tällainen ihminen ei piittaa muista eikä hän tunne mitään rajoja aiheuttaen usein ongelmia toisille.

Kuoleman ja sen pelon torjuminen voi ilmetä myös ns. projektiona: Ihminen näkee oman elämänsä rajallisuuden ympäristön ongelmana. Hän kokee ja hokee maailmanlopun tulevan,

vaikka oma elämä on todella se, joka varmasti päättyy.

Onhan kuolema aina ihmiselle henkilökohtainen maailmanloppu. Tämän tosiasian näkeminen ja kääntäminen maailmanlaajuiseksi aiheuttaa ahdistusta paitsi ennustajalle itselleen myös muille samalla tavalla uskoville.

Elämän rajallisuuden torjunta voi myös ilmetä niin, että ihminen uskoo elämänsä jatkuvan jossakin muualla, paremmissa oloissa. Siksi hän voi ajatella, ettei fyysisestä elämästä kannata välittää. Näin ajatellen hän voi lakata kiinnostumasta ympäristöstään ja kanssaihmisistään ja eristäytyy. Jos ei fyysisesti, niin sosiaalisesti kuitenkin.

Hän käy ikään kuin tyhjäkäynnillä sosiaalisessa mielessä ajatellen: Maailma on niin paha, ettei sen hyväksi voi tehdä mitään ja siksi siitä ei kannata piitata. Hän keskittyykin huolehtimaan taivaskelpoisuudestaan ja omasta hyvinvoinnistaan.

Joskus hän voi myös käyttää äärimmäisiä keinoja (terroristit) turvatakseen lokoisan elämän itselleen taivaassa, niin kuin hänelle on epäinhimillisen vastuuttomasti uskoteltu. Näin hän aiheuttaa äärimmäistä sosiaalista ja aineellista tuhoa muille

Oman elämän rajallisuuden kohtaaminen ja tunnustaminen aiheuttaa yleensä ahdistusta. Kun ihminen on sen mielessään käsitellyt ja hyväksynyt tosiasiana, voi hänelle aueta uusi ja antoisa tie mielekkääseen elämään.

Hän alkaa nähdä kanssaihmiset kohtalontovereinaan myönteisessä valossa ja toteuttaa sosiaalisia perustarpeitaan tekemällä toisten kannalta hyviä tekoja, pieniä ja suuria, useimmiten jokapäiväisessä elämässä.

Tätä hän ei tee taivasosuuden varmistamiseksi, vaan siksi, että se palkitsee sekä häntä itseään että toisia kanssakulkijoita. Se tuo hänen elämäänsä todellista mielekkyyttä.

Tosin, eihän sitä tiedä, vaikka ihmisen ja hänen käyttäytymisensä yksilöllinen käsikirjoitus (sielu) säilyisikin pysyvästi jossain. Hiukan samaan tapaan kuin tietokoneohjelmoijan ohjelmapiirustukset (scriptit), vaikka itse kone ja sen toiminto- ja ohjaavat ohjelmat (ajurit) tuhoutuvatkin aikanaan.

Jos laivan dieselmoottorilla on sielu, kuten eräs moottorisuunnittelija totesi, niin miksei ihmiselläkin?

Sisällys

Väkivalta – jokapäiväinen pakkopulla?

18.1.2012

Viime aikoina nuoret ovat kiinnittäneet huomiota mm. peleihin sisältyvän väkivallan haitallisuuteen. Pelien lisäksi väkivaltaa tuntuu suorastaan tihkuvan vähän joka puolelta.

Kun iltaisin avaa television, useilta kanavilta saattaa tulla väkivaltaa tai sen seurauksia käsitteleviä filmejä. Ikään kuin tämä kuuluisi luonnostaan ihmisten jokapäiväiseen elämään. Ja kaiken lisäksi vielä parhaaseen katseluaikaan, jolloin lapset voivat katsoa televisiota.

Olen kuitenkin varma, että ainakaan lapsiperheiden enemmistö ei halua katsella tämän tapaisia ohjelmia. Sillä väkivalta luo turvattomuutta ja pelkoa ja antaa ihmiselle huonoja käyttäytymismalleja.

Myös uutisointi voi sisältää väkivaltaa ja aiheuttaa ihmisille ahdistuneisuutta ja pelon tunteita.

Tästä esimerkkinä ovat lähes jokapäiväiset yliampuvat mielipiteet siitä, että ’koko Eurooppa on vaarassa tuhoutua, jos eurolle käy huonosti ja mitä kaikkea kauhistusta siitä voi seurata.’ Ihmisillä on kylliksi murheita omassa elämässään.

Siksi nämä, jopa valtion taholta tulevat pelottelut lisäävät vain epätoivoa. Pelolla johtaminen ei ole hyvää johtamista. Liekö edesmennyt Juice Leskinen ajatellut tätä, kun hän sanoi kerran tv -haastattelussa, että johtajia ei tarvita; johtajat johtavat harhaan? Valtion ei kannata ruveta väkivaltioksi, jollainen siitä helposti luonnostaan tulee.

Oma lukunsa ovat kaikenlaiset maailmanlopun ennustajat, jotka maalaavat uhkakuvia ihmisille. Tämä lamaannuttaa paitsi ennustajia itseään myös muita. On hyvä tietää, että maailmassa on paljon hyvyyttä, sellaisia ihmisiä, jotka tekevät hyviä tekoja ja rakentavat maailmaa paremmaksi elää. Siksi maailma on pystyssä vieläkin. Toivottavaa on, että tämä hyvien tekojen

ihmisjoukko kasvaa koko ajan suuremmaksi. Hyvissä teoissa on ihmiselämän mielekkyys.

Olen joskus pohtinut sitä, miksi väkivalta on saanut rehottaa näinkin avoimesti mediassa. Terveysviranomaisillekin näyttää riittävän vain keuhkojen terveys ja sen saavuttamiseksi lähes kiihkomielinen toiminta tupakanpolton vähentämiseksi. Heitä ei niinkään näytä kiinnostavan ihmisten mielenterveyden vaaliminen.

Mahtaakohan väkivallan lietsonnan taustalla olla vuosikymmeniä sitten vallalla ollut kuuluisa terveyskäsitys, jonka mukaan sääli on sairautta ja sen puute siis loogisesti terveyttä? Onko ajateltu, että kun väestössä empatia ja sääli vähenevät, ihmiset tervehtyvät?

Tämä terveyskäsitys on kyllä osoittautunut pahasti vääräksi. Sen sisäistämisen seurauksena kuoli kymmeniä miljoonia ihmisiä turhaan.

Nykyään terveys määritellään ihmisen mahdollisimman hyväksi ruumiillisen, henkisen ja sosi-

aalisen hyvinvoinnin tilaksi[1]. Mieleltään terve ihminen pystyy eläytymään toisen ihmisen asemaan, auttamaan häntä elämään (sääli), ottamaan toiset ihmiset huomioon ja olemaan suvaitseva ja ystävällinen.

[1] Alkuperäinen määritelmä, Maailman Terveysjärjestö (WHO)

Sisällys

Väärä raha vai - politiikka?

7.1.2012

Raha on tunnetusti vaihdon väline, olipa se oravan nahka, markka, euro tai joku muu. Sen arvoa määrittävät mm. saatavuus ja kysyntä.

Myös vaihtovälineen haltija voi määritellä välineensä arvon. Jos hän määrittelee välineensä ja sen myötä kauppatavaroiden hinnan liian korkeaksi, hän ei saa tavaroitaan helposti kaupaksi ja tekijöiltä loppuvat työt. Tällaisesta tilanteesta hyötyvät ne myyjät, joiden tavara on kohtuuhintaista tai halpaa; kauppa käy.

Kun myydään halvalla, joudutaan myymään paljon, jotta kaupankäynnistä saisi elannon. Kauppa kuitenkin sujuu ja tekijöillä riittää töitä.

Euroopan keskuspankki on pitänyt euron hinnan suhteettoman korkealla. Syystä voisi kysyä, miksi? Ajoittain euron arvo on ollut lähes puoli-

toistakertainen USA:n dollariin nähden. Tämä on vilkastuttanut eurooppalaisten ostoja mm. USA:sta, joka on myynyt tavaraa hyvin Eurooppaan korvaukseksi siitä, että sen oma vienti Kiinaan on ollut pahasti alijäämäinen. Kiina kun on pitänyt rahansa ja sen myötä tavaroidensa hinnan riittävän alhaisena.

Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin pahasti vinoutunut kauppasuhde on hyödyttänyt erityisesti USA:n työllisyyttä, kun taas Eurooppa on velkaantunut ostovoittoisen vaihdannan seurauksena. Samalla euroalueen työllisyys on voimakkaasti heikentynyt, kun oma tavara ei ole käynyt kaupaksi maailmalla sen kalliin hinnan vuoksi.

Euron ja sen myötä tavaroiden kova hinta on merkinnyt sitä, että euroalueen maiden kaupankäynnin on ollut pakko suuntautua EU:n sisämarkkinoille. EU:n johdossa tämä on ehkä nähty suotavana, sillä näin samalla estetään euroalueen maita lähtemästä omille kaupallisille ja mahdollisesti myös poliittisille teilleen. Tämä kun voisi olla vaarana, jos kaupallinen vuoro-

vaikutus EU:n ulkopuolelle lisääntyisi ja riippuvuus sisämarkkinoista ja EU:sta vähenisi.

On ehkä mahtipontisesti ajateltu, että euroalue on itsessään kyllin suuri, niin että vain keskinäistä kauppaa vilkastuttamalla markkinat toimivat.

Rajoitetusti ne toimivatkin, mutta vain harvojen EU-maiden hyväksi, kuten esim. Saksan. Vahvat maat ovat pystyneet kilpailemaan sisämarkkinoillakin muita paremmin omaksi edukseen ja heikompien tappioksi.

Eräs näistä kärsijöistä on ollut Suomi, jonka vienti monien muiden tavoin on yksipuolisesti suuntautunut EU:n sisämarkkinoille, samalla kun vienti muualle maailmaan on tyrehtynyt. Tästä osoituksena Suomen vienti EU-maiden ulkopuolelle oli pahasti alijäämäinen v. 2011.

On selvää, että edellä mainittu kehitys on ollut haitallista Suomelle. Nyt olisikin syytä kehittää vientiä voimakkaasti EU:n ulkopuolelle.

Eräänä ongelmana tässä vain on kallis euro, jonka hinnoitteluun emme juuri pysty vaikuttamaan; kauppamme on naulattu ylihintaiseen euroon.

Siksi on syytä käydä vakavaa keskustelua siitä, miten omaa päätäntävaltaa kaupankäynnissä (tavaroiden hinta, markkinat) voitaisiin lisätä, niin että tavaramme ja palvelumme olisivat kilpailukykyisiä maailmalla. Vain tehokkaalla maailmanlaajuisella kaupankäynnillä voidaan turvata maamme hyvinvointi.

Sisällys

Kirjoittaja

Kirjoittaja on syntynyt 14.12.1946 Lahdessa. Hän on suorittanut yhteiskuntatieteiden maisterin ja filosofian tohtorin tutkinnot pääaineinaan psykologia ja sosiologia. Hän on psykologi, sosiologi ja terveydenhuollon ammattilainen. Kirjoittaja on erikoistunut kliiniseen, organisaatio- ja työterveyshuollon psykologiaan. Hän on myös työstressi- kysymysten asiantuntija.

Hän on työskennellyt pitkään mm. mielenterveystoimistossa, työsuojeluhallituksessa, työministeriössä ja sosiaali- ja terveysministeriössä.

Kirjoittajan tärkeimmät kehittämisalueet ministeriössä ovat olleet strateginen suunnittelu työstressin ehkäisemiseksi, työstressin arviointi työpaikoilla, työelämän psykososiaaliset kysymykset ja henkinen työsuojelu.

Hän on kehittänyt menetelmiä työperäisen stressin arvioimiseksi. Kirjoittaja on jäänyt eläkkeelle sosiaali- ja terveysministeriön ylitarkastajan virasta vuonna 2011.

wk6491@gmail.com

ISBN-978-952-93-6818-1